

Fig.1. Ydre, set fra syd. NE fot. 1983. - *Exterior seen from the south.*

LANGØR KIRKE

NORDBY SOGN

Af hensyn til beboerne i sognets sydøstlige, fjer-neste del opførtes 1924-25 *en filialkirke* (indviet 13. sep. 1925)¹ ved murermester H. Thirstrup, Tranebjerg, snedkermester M. S. Snedker, Mårup, og malermester Anthon Sørensen, Tranebjerg, efter tegning af murermester J. J. Jensen, Tranebjerg. Kirken, der er orienteret nordøst-sydvest, er placeret ved vejen nord for Langør på skrånende terræn ned mod den nordligste del af Stavns fjord. Fra den samtidigt indrettede be-

gravelsesplads, der hegnes af hække og træer, er der en vid udsigt over fjorden. Den hvidkalkede bygning er hængt med røde teglsten og består af kor og skib. I langmurene, der foroven afsluttes af rundbuefriser, er spidsbuede vinduer med støbejernsstel, mens den eneste indgang er fra vest gennem en spidsbuet portal i muret frem-spring. Den blændingsprydede vestgavl krones af kamtakker, de øvrige gavle er glatte. Det in-dre har flade lofter, i koret pudset, i skibet af

bejdsede brædder. I vestenden er afskilt en forhal, samt et præsteværelse og en opgang til loftet. Gulvene, der i koret er hævet ca. en halv meter over skibet, er af gule teglsten. Kirken fremtræder omtrent uændret siden opførelsen, blot er \dagger kakkelovnen erstattet af et nyt varmeapparat o. 1962,² og der er indlagt elektrisk lys 1966 (arkitekterne Knud, Erik og Ebbe Lehn Petersen).³

INVENTAR

Kirkens inventar er med undtagelse af kirkeskibet fra 1924-25. Træarbejderne er udført af snedkermester Michael Nielsen, Onsbjerg, mens altersølv, alterstager, dåbsfad og -kande, pengebøsse og salmenumertavler er fra Dansk Paramenthandel.

Alterbord, af træ, med fyldinger, af hvilke forsidens tre rummer henholdsvis firtakket stjerne, kors og hjerte. Brunådret med blå og røde fyldingslister og forgyldte figurer.

Altertavle, bestående af ramme med postament, storstykke, gesims og trekantgavl; storfeltet flankeres af kannelerede pilastre med kompositkapitæler. På postamentfremspringene er Jesumonogram i relief. Storfeltets maleri, signeret »Chr. Bayer 1924«⁴ i nedre, højre hjørne, er malet med olie på lærred, måler 81x57 cm og forestiller Kristus med børnene (Mark. 10,14). Kristus har blå kappe over hvid kjortel, mens de omgivende apostle, kvinder og børn er i hvidt, gult, rødt og blåt. Brunådret ramme med gyldne Jesumonogrammer og i postamentfeltet hvidmalet fraktur: »Jeg er Veien... Johannes XIV. 6«.

Altersølv. *Kalk*, 1921, ifølge regning fra Dansk Paramenthandel af typen Absalon.⁵ 16 cm høj. På foden graveret fraktur: »Langøre Kapel 1925« og under bunden to stempler: Københavnsmærke 1921 og gardeinmærke for Christian F. Heise. Den samhørende *disk* er 15 cm i tv. og har under bunden graveret skriveskrift: »Langøre Kapel 1925«; stempler som på kalken.

Alterkande, fra Den kongelige Porcelænsfabrik, sort med guldkors og -kanter.

Alterstager, 48,5 cm høje. Rund fod hvilende på fire kugler, kegleformet skaft med fladrundt

led øverst og nederst. *Syvarmet stige*, 43,5 cm høj, Grundtvigstage på trappefod. To *messingstager*, nyere, 12 cm høje.

Krucifikser. 1) Formentlig ophængt 1925, 26 cm lang gipsfigur på 54 cm højt korstræ. Over prædikestolen. 2) 1926, ifølge graveret skriveskrift på sølvplade nederst på stammen skænket af Kredsforbundsbestyrelsen. Gipsfigur, 37 cm høj, på 60 højt korstræ, i sakristiet.

Alterskranke, af træ, efterlignende skrankerne i Tranebjerg, Onsbjerg og Besser. Balustrene er brunådrede, håndlisten lakeret.

Font, udført af stenhugger Christian Christensen, Århus.⁶ Kunstsandsten, tv. 53 cm, med fordybet fraktur i ophøjet bælte på kummens øverste del: »Lader de smaa Børn komme til mig ... Markus 10.14«. Ved korbuens vestre vange.

Dåbsfad, messing, tv. 43 cm, med to støbte hjulkors på den 8 cm brede fane.

Dåbskande, svarende til fadet, af messing, 29 cm høj, med støbt hjulkors på siden og graveret fraktur på foden: »Langøre Kapel 1925«.

Prædikestol, tresidet, med fyldinger svarende til alterbordets, brunådret med blå fyldingslister.

Stolestaderne har glatte gavle med hjulkors i relief på begge sider umiddelbart under gesimsen. Brunådrede, med blå bund i hjulkorsene.

To *armstole* med skindbetrukket sæde og balusterformet midtsprosse i ryggen står i hver sin side af koret.

Pengebøsser. 1) Af zink, klokkeformet med tragt i toppen. Rødbrunmalet. På bæk ved trappen til loftet. 2) Af messing fra Dansk Paramenthandel. På væggen til højre for indgangsdøren.

Dørfloje med fyldinger, brunådrede.

Harmonium. I skibets nordøsthjørne.

Salmenumertavler, rektangulære med profilerede sokler og trekantgavle. Med kroge til numre af hvidmalet metal. Mørkbejdsede.⁷

To *lysekroner*, af barokform, med stor hængekugle og profileret stamme, en med otte henholdsvis lyse- og pyntearme og en med seks tilsvarende, er ophængt i snoede jernliner ved dels indgangsdøren, dels korbuen.⁸

Fig.2. Indre, set mod øst. NE fot. 1983. - Interior to the east.

Kirkeskib, ophængt 1933.⁹ Femmastet bark med korsridder som galionsfigur; uden navn, men udført som model af skoleskibet København og formentlig en votivgave.¹⁰ Skroget er sort over vandlinjen og grønt under; galionsfiguren omgives af gyldne spiraler, mens der under hækken er fem dannebrogssflag. Ophængt i snoet jernline i kirkens midte.

Klokke, 1925,¹¹ tvm. 63 cm. Indskrifter med reliefversaler; mellem to lister på halsen; »Støbt af B. Løw & Søn København«. På legemet: »Min sjæl lov Herren«. Ophængt i slyngebom.

Klokkestol, til én klokke, af fyr, med to par skræstivere.

GRAVMINDER

Kirkegårdsmonument. Ole Falkentorp, 1886-1948, hotel Astoria og Vesterports arkitekt.¹² Sand-

stensblok, 78x48 cm, med fordybede versaler over konturhugget afbildning af de to nævnte københavnske arbejder. Øst for kirken.

KILDER OG HENVISNINGER

LAVib. Nordby. C. 439.25. Div. dok. 1837-1938.

Tegninger. Arkitekterne Knud, Erik og Ebbe Lehn Petersens arkiv, Odense.

¹ *LAVib*. Nordby Præstearkiv. Div. dok. 1837-1938.

² Ved embedet. Samsø-Tunø provsti. Synsbog for kirker.

³ Tegninger i arkitekterne Knud, Erik og Ebbe Lehn Petersens arkiv, Odense.

⁴ Christian Bayer (1841-1933) var far til sognepræst Aage E. A. Bayer, Nordby; jfr. note 1.

⁵ Regning dateret 1.sept. 1925, jfr. note 1.

⁶ Regning fra sten- og billedhuggeretablissemnetet i august 1925, jfr. note 1.

⁷ 1925 leverede Dansk Paramenthandel tre salmnummertavler, jfr. note 1. Af disse er nu kun den ene

ophængt i kirken, mens en anden ligger på loftet.

⁸ Kronerne er skænket af henholdsvis menigheden og præsteparret (note 1), men sandsynligvis begge udført af Knud Eiby's Kunstsmiede.

⁹ Skibet blev ved ophængningen 1. pinsedag ført i procession af fire fiskere, jfr. Henningsen: Kirkeskibe, s. 72 og 161.

¹⁰ Modellen er bygget og skænket af styrmand Herbert Thiesen, der havde været med på skoleskibets næstsidste tur, før det o. 1928 forsvandt i Sydatlan-

ten. Jfr. Henningsen: Kirkeskibe Holbæk, s. 42. En model af det samme skib kan f.eks. ses i Odense S. Hans; her er galionsfiguren Den lille Havfrue. Jfr. Kirkeskibe i Danmark og de tidligere hertugdømmer Slesvig og Holsten. En billedbog, udg. af Forlag Heinrich Möller Söhne, Rendsburg, 1989, s. 90.

¹¹ Regning fra klokkestøberiet september 1925, jfr. note 1.

¹² Jfr. nekrolog ved Johan Pedersen i Arkitektens Ugehæfte, 1948, s. 181-82.